

Muz 952

ához.

Leltározva 2010

Leltározva 1979

I. SZ. FÜGGELÉK.

Fegyverzet.

BUDAPEST, 1934

Muz 952
Kiadva 1941. 32468/elm. 11.0
935

S = 11 33 / ut 935

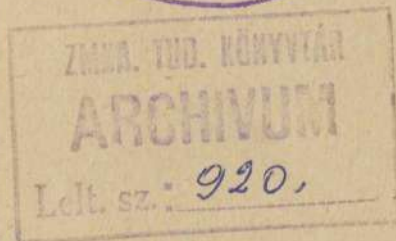
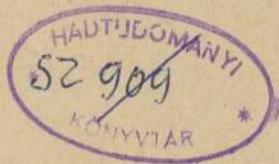
Sz. 909

G-54. Utasításhoz.

I. sz. FÜGGELÉK.

Fegyverzet.

BUDAPEST, 1934.

TARTALOM.

I. FEJEZET.

Alapfogalmak.

1. §. A fegyverzet fogalma és beosztása	Oldal 5
---	------------

II. FEJEZET.

A fegyverzet raktárolása és gondozása.

2. §. A fegyverzet raktárolása	6
3. §. A fegyverzet gondozása	7

III. FEJEZET.

Anyagpótlás.

4. §. Az anyagpótlás lefolyása	14
5. §. Az anyag felvételezése, illetve beszerzése a központi üzem útján	17
6. §. A vegyesdandár javítóműhelyében eszközlendő előállítások és magáncégeknel való beszerzések	18
7. §. Eljárás az anyagelemek átvétele vagy elszállítása alkalmával	18

IV. FEJEZET.

Javítások.

8. §. Megrongált anyag helyreállítása	19
---	----

V. FEJEZET.

A beszerzés, karbantartás és felújításra szolgáló átalány.

9. §. Az átalánygazdálkodás	20
-----------------------------------	----

VI. FEJEZET.

Kártérítések.

10. §. Eljárás megsérült, elveszett vagy eltulajdonított cikkekkél	21
--	----

VII. FEJEZET.

Egyéb határozványok.

11. §. A fegyvertiszt kötelessége és felelőssége	21
12. §. A tüzér szertári tisztviselők kötelessége és felelőssége	22
13. §. A fegyvermesterek (fegyvermesterjelöltek) kötelessége	22

VIII. FEJEZET.

Az anyaggazdálkodásban javaslatkérelmére hivatott külön szervek.

14. §. A fegyverzeti anyaggazdasági bizottság szervezete és tanácskozási	22
--	----

Mellékletek.

	Oldal
1. sz. «I» osztályú anyagigénylés az 19... év .....negyedre	25
2. « «T» («S») osztályú anyagigénylés az 19... év .....negyedre	27
3. « Kiszállítási jegyzék a .....negyedre igényelt .....osztályú anyageikkekről	29
4. « Javítási igénylés az alábbi, a vegyesdandár javító műhelyében (központi üzemben) végrehajtandó helyreállítási munkákról	33
5. « Tényálladáki jegyzőkönyv	35
6. « Kimutatás a m. kir. ....honvéd ....zászlóaljnál 19... év .....negyedében megrongálódott 100 pengő értékén aluli fegyverzetről.....	37

I. FEJEZET.

Alapfogalmak.

1. §. A fegyverzet fogalma és beosztása.

1. A magasabb parancsnokságok, csapatok, intézetek stb. **fegyverzete** magában foglalja mindazokat az anygcikkeket, melyek a „Felszerelő utasítások“ szerint azok fegyverzeti kellálladékára számítanak, továbbá azokat a cikkeket, amelyek a fegyverzeti anyaggal való gazdálkodást szolgálják.

2. Ez az anyag — rendeltetése (használat) szerint — az Ut. 1., illetve 22. §-ában foglalt csoportok szerint tagozódik.

Kizárólag gyakorlati célokat szolgáló anyag a csapatnál alig van. A II. anyagcsoportban tehát főleg a nem rendszeresített és kipróbálás végett kiutalt anyagot kell nyilvántartani.

3. A csapatok stb. és azok alakulatainak kellálladékát a „Felszerelő utasítások“ határozzák meg.

E szolgálati könyvek az anyagnak az egyes alakulatokra és azok járműveire (málhásállataira) való elosztását, málházását s végül a teljességi kimutatásokat is tartalmazzák.

4. Az alakulatok „B“ készlete elvileg egyezik a „Felszerelő utasítás“-ban előírt kellálladékkal.

Hogy e kellálladékokban előírt cikkek közül melyek azok, amelyek nem vehetők állandó használatba, azt a honvédelmi miniszter rendelettel szabályozza. Úgyszintén csak honvédelmi miniszteri rendelet alapján vehető használatba az „A“ készlet is.

5. A csapatoknak stb. első felszerelése alkalmával az összes anyag, a kellálladék felemelése esetén pedig a szükséges többlet, a kincstár részéről teljesen hadihasználatba állapottban, ártérítés nélkül kerül kiutalásra.

Egyes alakulatok megszűnésével, vagy a kellálladék leszállítása esetén, a felesleges anyagot hadihasználatba állapottban a honvédelmi miniszter rendelkezése szerinti helyre szállítjuk, illetve adjuk át.

6. A fegyverzeti anyagot beszerzés és pótlás tekintetében az alábbi anyagosztályokba soroljuk:

„I“ (nagy i) **osztályú anyag**, melyet az anyagszámadótesteknek sem magáncégek-nél beszerezni, sem házilag előállítani nem szabad. Ezt az anyagot a honvédelmi miniszter ártérítés nélkül (ingyen) utalja ki, vagy javíttatja ki. A kivételt a 32. pont mutatja.

A karbantartással járó egyébkénti költségek természetesen az általányt terhelik.

„T“ osztályú anyag, melyet a fegyverátalány terhére (térítés mellett) kell jókarban tartani és pótolni. A pótlás elvileg csakis a központi üzem útján történhet. Kivételt képeznek azok az anyagok, amelyeknek magáncégektől való beszerzését, vagy házilag történő előállítását a honvédelmi miniszter elrendeli, vagy megengedi.

„S“ osztályú segéd- és szerkezeti anyagok, melyek szintén a fegyverátalány terhére, rendszerint magáncégeknél szerzendők be.

Egyes „S“ osztályú anyagnak a központi üzemtől való beszerzését azonban a honvédelmi miniszter elrendelheti.

A „Felszerelő utasítások“-ban meg van jelölve, hogy az egyes anyagcikkék mely anyagosztályba tartoznak.

7. Hogy a rendkívül nagyszámú anyagcikkeket minden kétséget kizáró módon pontosan megjelölhessük, az anyagleltár I. anyagesoportjának főcikkeit úgy a vonatkozó okmányokban és számadásokban, mint a beadványokban és jelentésekben is mindig az Utasítással kiadott „Cikkjegyzék“-ben megállapított sorrendben, helyes elnevezéssel és az említett cikkjegyzék szerinti rovatszám feltüntetésével írjuk. Pl.:

I/9. 31 M. teljes ..... karabély.

A cikkjegyzékben a különféle „egységfelszerelés“-ek keretén belül felsorolt főcikkék írásánál az egységfelszerelést és a főcikknek ott nyert rovatszámát tüntetjük fel. Pl.:

I/gy. gsz./4. 31 M. szakadt hüvely..... kihúzó.

A „teljes“ vagy „készlet“-ként kimutatott főcikkék alkatrészeit ezenkívül a cikkjegyzékben feltüntetett sorszámmal is jelöljük. Pl. a készlet 31 M. gsz. tartalékrészek egyik alkatrészének megnevezése:

I/gy. gsz./20/4. megszakító..... emelő.

A II. és III. anyagesoportba tartozó cikkeket az anyagesoport számával, rovatszámával és elnevezéssel jelöljük. Pl.:

II/33. 7/31 M. gyakorló ..... eső.

Ügydarabokat, melyek ezeknek az előírásoknak nem felelnek meg, a címzett — sürgős esetek kivételével — átdolgozás végett adja vissza.

II. FEJEZET.

A fegyverzet raktárolása és gondozása.

2. §. A fegyverzet raktárolása.

8. Az anyag raktárolására vonatkozólag az Ut. V. fejezetében foglalt általános határozványok mérvadók.

Kiegészítő rendelkezések:

A) Puskák (karabélyok) raktárolása.

A puskákat célgömbóvóval (illetve célgömb és csőtorkolat óvóval) szíj nélkül, lehetőleg állványokon, támlákon vagy 12—24 puskát befogadó ládákban helyezzük el. Nagy tömegben egymásra garmadába rakni tilos.

A szuronyokat hüvelyükben — a hozzátartozó puskára feltűzve, vagy a puskával ugyanazon ládában — helyezzük el. Egyéb szuronyok állványokra vagy ládába kerülnek.

B) Pisztolyok raktárolása.

Pisztolyokat táská nélkül, állványokon, vagy ládákban kell elhelyezni.

C) Golyószórók raktárolása.

A golyószórókat állványokra, vagy ládákban kell elhelyezni.

Az irányzékot alapállásba, a zárat nyugalmi, a biztosító gyűrűt zárt helyzetébe kell állítani.

A tárolt golyószórók mellé kell tenni a „**rajfelszerelés**“-hez tartozó cikkeket is, hogy azok más golyószórók alkatrészeivel ne legyenek összeeszerélhetők.

Hasonlóképen kell tárolni az „**alosztály-közvetlen**“ felszerelés cikkeit.

D) Géppuskák raktárolása.

A géppuskákat állványokra, vagy ládákban kell elhelyezni.

A hűtőburok belsejében víz ne legyen, azt szárazra ki kell törölni.

A raktárolandó géppuskát saját állványára kell helyezni, lábait teljesen be kell tolni és meg kell rögzíteni. Az ütőszeget le kell eresztetni.

A raktárba helyezett minden géppuska mellé kell tenni a „**rajfelszerelés**“ cikkeit is, hogy azok más géppuska alkatrészeivel ne legyenek összeeszerélhetők.

Hasonlóan kell tárolni a „**szakasz**“ és „**alosztály-közvetlen**“ felszerelés cikkeit is.

E) Szálfegyverek raktárolása.

A kardokat az állványokra akként kell sorba rakni, hogy minden egyes kard mellett a hozzátartozó hüvely feküdjék.

Egyébként lásd az F—20. jelzésű szolg. könyvet, illetve az F—17. és F—29. jelzésű utasítást.

3. §. A fegyverzet gondozása.

9. A raktárolt anyag általános gondozására az Ut. V. fejezetében foglalt határozványok mérvadók.

Kiegészítő rendelkezések :**A) A puskák (karabélyok) gondozása.**

A puska gondozása kiterjed: a használatra kiadott puskák megőrzésére, a puskáknak használat közben, valamint használatuk utáni gondozására.

A puskának gyakori szétszedése káros, megsérülésekre és időelőtti elkopásokra vezet, miáltal az egyes részek összefüggése meglazul. A szekrényt és a csövet csak feltétlen szükség esetében szabad az ágytól elválasztani.

Az ismételt céltalan tisztítás, de különösen tilos tisztítószeres használata következtében, melyek a vasrészeket megtámadják, a puska időelőtt elkopik, sőt hasznavehetlenné is válhatik.

a) A használatra kiadott puskák megőrzése.

A megőrzendő puskák ütőrúgója legyen leeresztve, zárócsapójuk lecsukva, irányzékuk pedig az alapállásba igazítva.

Laktanyákban a puskák a folyósókon, vagy ahol ez nem lehetséges, a szobákban akként akasztassanak fel az erre szolgáló fogásokra, hogy a védővel ellátott torkolat felfelé jusson és a fogantyú gombja a faltól elfordítva legyen.

Elszállásolásoknál a puskákat a laktanyák számára meghatározott módon, a szoba oly száraz helyén kell felakasztani, melyet sem a nap, sem pedig a kályha heve közvetlenül nem ér.

Az alosztályraktárakban a puskákat — úgy mint a laktanya folyósóin — fogásokra kell akasztani, illetve fogások hiányában fegyvertámasztóhoz állítani, vagy állványokra helyezni.

Az alosztályraktárakban őrzött puskákat kifogástalan állapotban tartsuk, azokat elhelyezésük előtt vazelinnal jól be kell zsírozni, hosszabb ideig tartó raktárolásuknál pedig időnként meg kell tisztítani és újra bezsírozni.

A puskákat a raktárból való kiadás előtt meg kell vizsgálni.

b) A puskának használat közben való gondozása.

A puskával használat közben mindig a legnagyobb gonddal és óvatossággal kell bánni, hogy az a rongálódástól megóvassék.

Figyelmünket főleg az irányzékra, a célgömbre és furatra fordítsuk, mert e könnyen megrongálható részekben való sérülések a puska használhatóságát csökkentik. Kiváltképen a puska földreejtése, falhoz állítása, vagy ruha és fegyverzeti cikkeknek a csőre akasztása, a csőfurat bedugaszolása, a puska áthozatala hidegről fűtött szobába — anélkül hogy a puska felszínére rakódott nedvesség szorgosan eltávolíttatnék — idézhet elő sérüléseket.

Ha a csőfurat be van dugaszolva, vagy egyéb idegen anyag (homok, föld, hó, stb.) kerül oda, vagy lövedék (vaktöltény dugasza) marad benne vissza, akkor lövés esetén esődudor keletkezik.

Ilyenkor a cső el is repedhet, szakadhat (csőrobbanás).

Ha a puskával lövésre kerül a sor, akkor az előzőleg meg legyen vizsgálva, hogy nem maradt-e a torkolatvédő a puskán s nincs-e a furatban idegen anyag.

Ha pedig lövés közben került idegen anyag a furatba vagy závarzatba, akkor a puskával tovább löni mindaddig nem szabad, amíg azt belőle teljesen el nem távolítottuk.

A furatban visszamaradt lövedéket (vaktölténydugasz) semmiesetre sem szabad lövéssel kihajtani.

Fentiekre — balesetek elkerülése végett is — gondosan ügyelni kell.

Különösen veszélyes, ha élestöltény lövedéke marad vissza a csőben és annak eltávolítása nem történik meg.

Figyelem fordíttassék a szekrényre is, minthogy a falain keletkezett behorpadások az adogató működését kérdéssé tehetik.

Puskák hordása esetében nem szabad egy emberrel két puskánál többet vitetni s arra kell ügyelni, hogy az ember mindkét vállára csak egy-egy puskát tegyen és ezeket egymáshoz ne érintse.

c) A puskának használat utáni gondozása.

A puskát használat után mindig haladéktalanul meg kell tisztítani.

A tisztításhoz a törloboton, tisztítóvesszőn és tisztítózsínoron kívül még a következő szereléseket és szereket használjuk: fadarabkák, kóc, kender, vászon-, valamint gyapotrongyok, fegyverkefe, kőolaj, lövegolaj, vazelin, fegyverolaj és lenmagolaj.

Más tisztítószer használata tilos.

A fadarabkák — kóc vagy ronggyal körültekerve — és a fegyverkefe az egyes fegyverrészek kisebb furatainak és fészkeinek, valamint a hézagok és sarkok tisztítására szolgálnak.

A kóc és kender lehetőleg hosszú szálú, esomóktól és portól mentes legyen. Ezek a csőfuratnak, valamint a kisebb fegyverrészek furatainak tisztítására használandók.

A rongyok az ágy- és vasrészek letörlésére, bezsírozására és — keskeny csíkokra szelve — a csőfurat tisztítására valók. A rongyok ismételt használat után szódával és szappannal való kimosás után újra használhatók.

A fegyverolaj a csőfuratnak lövés utáni tisztítására szolgál. Összetételénél fogva a lőporgáz szennyeződését közömbösíti, a lerakódást oldja s a lőpor okozta rozsdásodásnak elejét veszi.

A fegyverolaj vízzel elegyedik és vele tejszerű oldatot alkot. Kételyek esetén a fegyverolajat erről fel lehet ismerni, de nem a vizes oldatát kell használni, hanem a tömény fegyverolajat.

Céltalan és tilos a fegyverolajat más célra használni, mint azon felület bekenésére, amelyet a lőpor gáza ért.

A lövegolaj a závarzat és az adogató surlólapjainak beolajozására szolgál.

A finomított vazelin (fegyverkenőcs) a furatnak és a többi vasrészeknek tisztítására és bezsírozására, rozsdá ellen pedig óvószertül szolgál.

Tilos a puskához más fegyverolajat, lövegolajat, vazelint (fegyverkenőcsöt) használni, mint amit a központi üzem kiszállít.

A kőolajat csak szerfelett megkeményedett mocsok, meggyantásodott olaj vagy rozsdá feloldására szabad használni. A kőolajnak kenőszertül vagy rozsdá ellen óvószertül való használata tilos.

A lenmagolaj az ágyanak és felsőágyanak időnkénti bekenésére szolgál.

A puská vasrészeit, nevezetesen a barnított vagy valamely futtatószínnel ellátott részeket, nem szabad fényesre tisztítani.

A kenőszertül használt olajat és vazelint csak vékonyan szabad felkenni.

Tisztításnál a vasrészeket száraz ronggyal, nagyobb erőkifejtés nélkül le kell törölni, azután pedig bezsírozott ronggyal kell áttörölni.

Kemény mocsot kőolajjal kell feláztatni és kis idő múlva kőccal ledörgölni.

Ha rozsdá képződött, akkor — továbbterjedésének meggátlása végett — mindenkélt a rozsdahelyet szárazon le kell dörgölni és kőolajjal bekenni, bizonyos idő múlva azután a rozsdafoltot kőccal dörgölve kell letisztítani. Ha a rozsdá már mélyebbre rágtá volna be magát, akkor a kőolajat hosszabb ideig hagyjuk a rozsdás helyen s az eljárást addig ismétljük, míg a rozsdafolt teljesen el nem oszlott. A fennmaradó sötét foltok azután folyton jól be legyenek zsírozva.

A puskát, minden azzal végzett közönséges szolgálati foglalkozás után, következőképen kell megtisztítani:

Száraz időjáráskor a puskát a portól és mocsoktól rongyokkal megtisztítjuk, ezután a vasrészeket bezsírozott ronggyal áttöröljük. Időnként a csőfuratot is száraz kőccal ki kell törölni és vazelinnal bekenni, amihez a záródugattyút eltávolítjuk, de szét nem szedjük.

A szekrényt a netalán reátapadt portól a tok áttörötén és az alsó nyílásnál benyúlva tisztítjuk meg.

Nedves időjáráskor vagy gyengébb esőben való használat után ugyanezen tisztítóeljárást kell követni. Ilyenkor a nedvesség, nevezetesen az ágy hézagaiból és sarkaiból a cső s a foglaltvány közelében, valamint a csőfuratból, meg a szekrényből is eltávolítandó s a tisztítás általában behatóbban teljesítendő, mint száraz időjáráskor. Ha nedvesség hatolt volna a szekrénybe, akkor feneke eltávolítható.

Az ágy elvetemedése a lőtéljesítményre káros hatású. Ezt úgy kell elkerülni, hogy az ágyat a nedvesség behatásától megóvjuk.

Ha az ágy és a felső ágy nedves lett (megázott), akkor azt szárazra kell törölni, szárítani, utána pedig lenmagolajjal bekenni.

Az ágy megszáritása ne napon, vagy fűtött kályha közelében történjék.

A nem diófából (szilfa, stb.) készült ágy hajlamosabb a vetemedésre és több lenmagolajat kíván. Ezen ágyfák megfelelő lenmagolajozása csökkenti a vetemedő hajlamot és a tartósságot növeli.

Valahányszor a puská teljes szétszedése szükségessé vált, az ágyat és felső ágyat kívül és belül is lenmagolajjal be kell kenni.

Az ágyra és felsőágyra más anyagot, mint lenmagolajat felkenni tilos.

A csőfurat tisztítása a lövést követő hat órán belül okvetlenül foganatosítandó, mert a csőfuratot a lövés abbahagyása után rövid idő alatt rozsdá lepné el.

E tisztításhoz a záródugattyút eltávolítjuk.

Lövés után azon felületet, amelyet a löporgáz ért, fegyverolajjal kell jól bekenni. Így be kell kenni a teljes furatot. Ha lövés közben löporgáz áramlott hátra (löporgáz hátraömlés, hüvelyrepedés, hüvelyszakadás, csappantyú áttörés) akkor fegyverolajjal be kell kenni még mindazon felületeket, melyeket löporgáz ért, pl. a tok elülső belső részét, a zárolót, stb.

A löporgáz lerakódást könnyen fel lehet ismerni.

Ha feltűzött szuronnal történt a tüzelés, akkor a szurony azon részét, ahova löporgáz rakódott le, ugyancsak fegyverolajjal kell bekenni.

Legcélszerűbb, ha mindjárt a lövészet befejezte után történik meg a puskának a fegyverolajjal való bekenése, mert a löporgáz hatását minél hamarabb közömbösíteni kell. Ehhez említett olajról és törlőbotról előre kell gondoskodni.

A bekent felületekről a fegyverolajat nem azonnal, hanem csak néhány óra (leghamarabb 2 óra) eltelte után, de 24 órán belül okvetlenül le kell tisztítani (jól letörölni).

Ahol fegyvertisztító állvány áll rendelkezésre, a tisztítást ezen kell eszközölni.

Állandó elhelyezésben mindig a törlőbottal kell tisztítani, mert erre az a legalkalmasabb eszköz. A tisztítóvesszőt, tisztítózsínort csak akkor szabad használni, ha a törlőbottal való tisztítás nem lehetséges.

Általában kerülni kell, hogy a honvéd a furatot egyedül, önmaga tisztítsa, még akkor is, ha törlőbotot használ. A tisztításhoz részlegeket kell alakítani.

Nem elégséges a furatot, vagy egyéb felületet a lövés után szárazon tisztára törölni és utána vazelinnal (fegyverkenőccsel, fegyverzsírral) bekenni, hanem a löporgáz lerakódását előbb a fegyverolajjal közömbösíteni kell.

A záródugattyút — ha szükséges — szét kell szedni, megtisztítani, vazelinnal (fegyverkenőccsel) bekenni, surlódó felületeit pedig lövegolajjal kell beolajozni.

Ha a puskát nagy és hosszabb ideig tartó esőben használjuk, akkor azt gyökeresen kell megtisztítani, mely célból a puskát annyira szétszedjük, amennyire az szükséges és meg van engedve.

A puskát minden rendkívüli használata, mint pl. többnapig gyakorlat vagy a fegyvertiszt által tartott vizsgálat alkalmával stb. szintén alaposan meg kell tisztítani.

A puská összerakásánál az összes vasrészek bezsírozott (vazelinos) ronggyal ismét áttörölnökök.

Az egymáshoz surlódó vasrészek megtisztításuk után, de általában használat közben is, lövegolajjal időnként bekenendökök. E bekenés legcélszerűbben hegyes fadarabkával végezhető.

A surlólapokra kent lövegolajat a závarzat többszöri kinyitása és becsukásával szétoszlatjuk, a felesleges olajat pedig letöröljük.

A vasban forgó csavarok metszeteire is kell némi lövegolajat esöppenteni.

A puská teljes összerakása után minden vasrész még egyszer bezsírozott ronggyal áttörölnökö.

A szuronyt és a szuronyhüvelyt a puskához hasonló módon kell gondozni.

Tisztításhoz a szuronyt és hüvelyt szétszedni nem szabad.

A szuronynak és hüvelyének vas- és farészei a puskához hasonlóan tisztítandökö.

Ha a szuronyhüvely belseje megnedvesedett, azt a napon, a levegőn, vagy meleg szobában szárítjuk meg.

A puska gondozásának elhanyagolása, gondatlan kezelése és karbantartása, továbbá a helyes iskolázás hiánya, mulasztást képez.

A szemlélő előljárók figyelme erre terjedjen ki.

B) Pisztolyok gondozása.

Lövés után, ha csak egyetlen lövést is tettünk a pisztollyal, a csövet az e célra szolgáló kefével, melyet fegyverolajba mártottunk, a cső torkolatán át mihamarabb keresztülhúzzuk. Ha ezt elmulasztjuk, akkor a csőnek és a töltényürnek rozsdásodása — amit a gyérfüstű puskapor és a gyutacsban levő gyújtóelegynek maró hatása feltétlenül előidézik — elmaradhatatlan. Márpedig ezeket a rozsdásodásokat minden fegyvernél, amelytől kifogástalan működést várunk, feltétlenül meg kell előzünk. A fegyverolaj nemesak a csövet és a töltényürt, hanem a zárolót is, mely a csőnek hátulsó elzárását képezi, elegendő módon meg fogja olajozni és ezáltal meggátolja, hogy a pisztoly lövés folytán rozsdásodjék, azonfelül pedig az említett alkatrészeket elegendően be is zsírozza és a kifogástalan működés céljaira karbantartja.

Ha a pisztoly nem volt kitéve homok, nedvesség, stb. általi külső bemoeskolódásoknak, — amiket megfelelő módon el kell távolítani, — akkor további tisztogatás és belsejének olajozása nélkül éveken át használható marad és mindig kifogástalanul fog működni, ha lövés után a csövet fegyverolajjal — mint előbb leírtuk — áthúzzuk. A pisztoly teljes szétszedése és megtisztítása, továbbá az összes többi alkatrészek olajozása csak a legritkább esetben szükséges és pedig csak akkor, ha a pisztolyt nedvesség vagy idegen testnek behatolása teljesen bemoeskolta. Ilyen teljes szétszedést és tisztítást csak a fegyvermesternek szabad foganatosítania.

C) Golyószórók gondozása.

A golyószórók gondozása kiterjed a használatra kiadott golyószórók megőrzésére, a golyószóróknak használat közben, valamint használat utáni gondozására.

A golyószóró teljesítőképessége annak állapotától és megfelelő kezelésétől függ.

A golyószóró szükségtelen és gyakori szétszedése időelőtti elkopásra vezet. A szükséges tisztogatás elmulasztása, hanyag kezelés, gondatlanság és szakszerűtlenség időelőtti tönkreteszi a golyószórót.

a) **A használatra kiadott golyószórók megőrzésére általában lásd a 2. §. C) pontot.**

b) **A golyószórók használat közben való gondozása.**

A golyószóróval gyakorlat közben bánjunk a legnagyobb gonddal és óvatossággal, hogy rongálódásokat elkerüljünk. Ha a csőfurat be van dugaszolva, vagy idegen anyag (homok, hó, stb.) került a csőbe, akkor a golyószóróval mindaddig nem szabad tüzelni, amíg az idegen anyagot el nem távolítottuk. A furatban esetleg visszamaradt lövedéket nem szabad lövéssel kihajtani.

A működő alkatrészek surlódó felületei legyenek mindig golyószóróolajjal beolajozva. Ez nagyban biztosítja a golyószóró szabatos működését és csökkenti a káros kopásokat.

A golyószóró óvótokot, ha csak lehet, mindig illesszük fel.

c) **A golyószórók használat utáni gondozása.**

A golyószórót minden egyes használat után haladéktalanul és alaposan meg kell tisztítani.

A tisztításhoz és karbantartáshoz a tisztítóvesszőn, fegyver-, zárhüvely- és tokkefén kívül használjunk fegyverolajat, golyószóró (kenő) olajat, lenolajat, kőolajat, fegyverkenőcsöt, finom kenderkócot, rongyot és fadarabkákat.

Fegyverolajat a csőfurat lövés utáni, valamint a löporgázok által érintett felületek tisztítására kell felhasználni. Ezen olaj tulajdonságánál fogva a löporgázszennyeződések közötti, feloldja, miáltal a löporgáz okozta rozsdásodásoknak elejét veszi.

Fegyverolajat más célokra felhasználni tilos!

A golyószóró olaj: fagyálló és igen nagy kenőhatású ásványolaj. A működő alkatrészek, surlódó felületek olajozására szolgál.

A lenolajat a farészek: úgymint a tusa és a markolatfa időnkénti bekenésére (íttatására) használjuk.

Kőolaj: a túlságos elszennyeződés, megkeményedett pizok kimosására és a rozsdaképződés feloldására szolgál.

A beszenyésződött felületeket a kőolajban való kimosás után gondosan tisztítsuk meg, utána golyószóró olajjal kenjük be.

A fegyverkenőesőt a kitisztított alkatrészek és csőfurat leheletszerű bezsírozására, tehát rozsd elleni védőszerű használjuk.

Poros vagy nedves időjárásban való használat után a golyószórót behatóbban kell tisztítani, a nedvességet gondosan le kell törölni.

A kenderkócot, rongyot és fadarabkákat a golyószóró megtisztításához és bekenéséhez alkalmazzuk.

A kenderkóc elsősorban a csőfurat tisztítására szolgál.

Kevésbé hozzáférhető helyeket fadarabkákra rácsavart ronggyal kell tisztítani.

D) Géppuskák gondozása.

A géppuska gondozása kiterjed a géppuskák megőrzésére, azoknak használat közben és használat után való gondozására is.

A géppuska alkatrészeinek gyakori szétszedése megsérülésekre és időelőtti elkopásra vezet.

A géppuska gyakori céltalan tisztítása annak időelőtti elkopását, sőt használhatatlanságát eredményezi.

a) A használatra kiadott géppuskák megőrzése.

A hűtőburok belsejét víztől mentesíteni kell és szárazra kitörölni.

A raktárolandó géppuskát saját állványára kell helyezni, lábait teljesen be kell tolni és megrögzíteni. Az ütőszeget le kell eresztetni.

(Különb. lásd a 2. §. D) pontot).

b) A géppuskának használat közben való gondozása.

A géppuska használata közben a legkisebb tüzelési szünetet is a géppuska olajozására és hűtővizének felfrissítésére, illetve kiegészítésére kell fordítani.

Ezenkívül minden egyes kínálkozó alkalomkor a závarzatot és csőfuratot, különösen a töltényürt ki kell tisztítani és megolajozni. Ezáltal a géppuska szabályos működését elősegítjük.

Használat közben a géppuska valamennyi mozgó alkatrészét, valamint a töltényhevedert a külső befolyások okozta bemoeskolódásoktól és nedvességtől óvni kell, ennél fogva porban és esőben a tokfedelelet csak szükség esetén, a töltényhevederrakaszt pedig csak közvetlenül a töltés előtt szabad felnyitni.

Ha hosszabb tüzelésre van kilátás, az olaj és víz működés közben pótlendő.

Működés közben előforduló akadályok elhárítása végett a tokfedelelet csak annyira nyissuk fel, hogy a tokfedéltámasztóban megakadjon. A tokfedelnek erőszakos feldobása következtében a hűtőburok fenékrész fülcselei megrepednek, vagy le is törnek.

A géppuska és állványának használat közben való erőszakos dobása szigorúan tilos, mivel ez a géppuska és állványának időelőtti rongálódását vonja maga után.

Az irányzékot úgy a használat közben, mint a málházásnál meg kell óvni, mert az irányzék fogasívtengelye, valamint az irányzékmutató könnyen elgörbül, sőt el is törik.

c) A géppuska használat utáni gondozása.

A géppuskát minden egyes használat után haladéktalanul és alaposan ki kell tisztítani.

A tisztításhoz és karbantartáshoz a törlőboton és tisztítóvesszőn kívül a következő tisztító és karbantartó anyagot kell használni: fadarabkákat, kócot, kendert, tisztító rongyot, tiszta vizet, kőolajat, fegyverkenőcsöt és fegyverolajat.

Más tisztítószer használata tilos.

A fadarabkák — kóccal körülesavarva — a hézagok, sarkok, horonyok és nehezen hozzáférhető helyek tisztítására szolgálnak.

A gerebenezett kendert és kócot a csőfurat, valamint a géppuska kisebb furatainak tisztítására használjuk.

A tisztítórongy az alkatrészek letörlésére és a tok belsejének tisztogatására szolgál.

A kőolajat megkeményedett piszok, elgyantásodott olaj, vagy rozsdá feloldására kell használni. Kőolajjal mossuk ki a bepiszkolódott olajozó belsejét is.

Lövegolajat az olajozóban és a lövés közben surlódó mozgó alkatrészek beolajozására használjuk.

A fegyverolajat a csőfurat tisztításához, a fegyverkenőcsöt pedig a kitisztított géppuskaalkatrészek és csőfuratnak leheletszerűen való bezsírozásához használjuk.

Megkeményedett piszkot kőolajjal kell feláztatni s kóccal vagy fegyverkefével kell ledörzsölni.

Rozsdaképződést és annak továbbterjedését úgy gátoljuk meg, hogy a rozsdás felületet szárazra töröljük és kőolajjal bekenjük, így bizonyos ideig állni hagyjuk s kóccal letöröljük. Ha a rozsdásodás mélyebbre marta volna be magát, a kőolajjal való kezelést többször megismételjük, sőt kézikéfével is lekeféljük mindaddig, míg a rozsdafolt teljesen el nem tűnik. A rozsdamarás után fennmaradt sötét foltokat fegyverkenőccsel gondosan bezsírozzuk.

Poros vagy nedves időjárásban való használat után a géppuskát behatóbban meg kell tisztítani, illetve arról a nedvességet gondosan le kell törölni.

Lövés után a hűtőburokból a vizet mindig le kell eresztetni s tisztítás végett a závarzatot szét kell szedni.

A cső furatát lövés után törlőbottal, illetve tisztítóvesszővel kell megtisztítani olyképen, hogy a törlőbot, illetve tisztítóvessző áttört végére annyi kendert teszünk, hogy az a cső hézagaiba szorosán behatoljon s nagyobb erő kifejtés nélkül a csőfuratban ide-oda mozgatható legyen. A tisztítóvesszőben a kender addig cserélendő, míg az a csőfuratból tisztán kerül ki.

Ha a cső furatában megkeményedett piszoklerakódás vagy rozsdásodás jelei mutatkoznak, akkor a tisztításhoz használandó kendert kőolajba kell bemártani és a cső furatát ezzel be kell kenni.

Kőolajba mártott kenderrel a rozsdá által megtámadott csőfuratot mindaddig kell tisztítani, míg a rozsdás felület meg nem tisztul.

A töltényürt ugyanezen módon hátulról kell tisztítani. A kevésbé hozzáférhető helyeket fadarabkákra rácsavart ronggyal kell tisztítani.

A rozsdától vagy piszoktól kitisztított csőfuratot kenderrel vagy kóccal szárazra kell törölni és fegyverkenőccsel leheletszerűen be kell zsírozni.

A törőbot, illetve tisztítóvessző használatánál ügyelni kell arra, hogy az a furat falait ne rongálja.

A závarzat alkatrészeit, valamint a tok belsejét a fentebb említett módon kell kitisztítani és a fényes felületeket leheletszerűen be kell zsírozni.

A célgömböt tisztítóronggyal kell letörölni, azonban fényesre csiszolni nem szabad. Olyan célgömböket, melyeknek barnítása lekopott, ömlesztett ólommal kell kékíteni.

Az irányzékot a bemocskolódástól, szennyes lerakódásoktól tisztítóronggyal kell megtisztítani, működő részeit meg kell olajozni.

Adogatóban lerakódott lövedékmártalékot és bepiszkolódástól származó tisztatlanságokat kőccal körülesavart fadarabkákkal kell tisztítani s utána leheletszerűen beszírozni.

A géppuska tisztításakor arról is meg kell győződni, hogy csavarjai, nőcsavarjai nem lazultak-e meg, vagy nem hiányoznak-e.

A géppuska állványát a lövés befejezése után tisztítóronggyal szárazra kell törölni, nagyon bepiszkolódott vagy rozsdás felületeket a leírt módon kell megtisztítani és beszírozni.

Egyúttal arról is meg kell győződni, hogy valamely rögzítőesap, csavar, vagy állítókarika nem lazult-e meg, vagy nem hiányzik-e.

Meglazult vagy elveszett csavarokat, rögzítő- vagy állítókarikákat a fegyvermester (jelölt) javítsa ki, illetve a hiányosságokat pótolja.

Barnítás, lakkozás, vagy festés kopásait időnként ki kell javítani.

A tartalékalkatrészeket ugyanúgy kell gondozni és karbantartani, mint a puskában levő szabványos alkatrészeket, azokat a portól, pizoktól, nedvességtől óvni kell, időnként le kell tisztítani s lehetségesen újból be kell zsírozni.

E) Szálfegyverek gondozása.

A szálfegyvereket a szuronyokhoz hasonló módon kell gondozni.

Egyébként lásd az F—20. jelzésű szolgálati könyvet, illetve az F—17. és F—29. jelzésű utasítást.

III. FEJEZET.

Anyagpótlás.

4. §. Az anyagpótlás lefolyása.

10. Az anyagszámadótestek anyagállományába tartozó és a használat folytán vagy más módon hadihasználatra alkalmatlanná vált, továbbá veszendőbe ment cikkek **pótlása** a következőképpen történik:

a) a honvédelmi minisztertől eszközrendő „I” osztályú anyagigénylés útján, ártérítés nélkül;

b) a központi üzennél eszközrendő javítások, vagy „T” osztályú anyagigénylés által, térítés ellenében, — illetve „I” osztályú anyagnak a központi üzemben történő javításánál ártérítés nélkül;

c) a vegyesdandár javítóműhelyében eszközrendő előállítások és javítások által, ártérítés ellenében és végül

d) magáncégeknél történő bevásárlások útján.

11. Az elmúlt évnegyedben veszendőbe ment, valamint hadihasználhatóságukat elvesztett „I” és „T” osztályú anyagcikkeket, valamint a 6. pont utolsóelőtti bekezdése

szerinti, elhasznált, illetve a következő évnegyedben szükségessé váló „S” osztályú anyagokat az **anyagszámadótestek** e Függelék 1. és 2. sz. melléklete szerinti „**Anyagigénylés**”-sel az előljáró csapattestparancsnokság útján a vegyesdandár parancsnokságtól igénylik. A csapattestparancsnokságok a felterjesztés határidejét akként szabályozzák, hogy az általuk gyűjtött igénylések minden év december, március, június és szeptember hó 15-ig a vegyesdandárparancsnoksághoz beérkezzenek.

Az igénylések szerkesztésénél arra törekedjünk, hogy a kiselejtezésre kerülő anyagcikkék pótlása már az év folyamán előre kiutalásra is kerüljön, azonban arra is ügyeljünk, hogy **csak a tényleg szükséges** anyagok igényeltessenek és minden felesleges igénylés kerültessek.

Az igényléseket az „I”, „T” és „S” osztályú anyagra vonatkozóan **külön-külön**, 2 példányban szerkesztjük, amelyek közül 1 példányt felterjesztünk, 1 példány az anyagszámadótestnél marad.

A polgári kereskedelembe beszerezhető anyagokat honvédelmi miniszteri rendelet határozza meg.

12. Az „I” anyagosztályba soroló anyagcikkék elvileg csak a hasznavehetetlenné vált cikkek **utólagos beszolgáltatása ellenében** utaltatnak ki és pedig térítés nélkül (6. és 27. pont). Ha az elhasználásnál stb. valakit mulasztás terhel, úgy a 10. §. szerinti eljárást kell követni.

13. A „T” és „S” anyagosztályba soroló anyagcikkéket csakis ártérítés ellenében vételezhetjük fel, ezért az igényléseket mindenkor a rendelkezésre álló összeg nagyságához mérten kell összeállítani. Az igényelt anyag összértéke **a rendelkezésre álló általány összegét sohasem lépheti túl**. Ennek ellenőrzése az anyagszámadótest szigorú kötelessége.

14. Az anyagszámadótest az igénylések megszerkesztése után — amennyiben módjában van — a pótlandó cikkeket a kéziratraktárból* kiadhatja. A 4. pontban foglaltak betartása mellett az „A” készletből a pótlás csak a vegyesdandárparancsnokság rendeletere alapján történhetik, amit az anyagszámadótestnek az anyagigénylés felterjesztésekor kell kérnie.

A készletek e cserélése az azzal megbízott közegektől rendkívül gondos és lelkiismeretes munkát és nyilvántartást igényel, azért kiutalásokat a negyedévi felvételezéseken kívül — kivéve igazolt sürgősség esetén — el kell kerülni.

15. Az „A” készlethez tartozó azon segéd- és szerkezeti anyagcikkéket, amelyeket romlandóságukra való tekintettel nem tarthatunk készletben, az anyagszámadótest egy előjegyzésben felsorolva tartsa nyilván, annak részletes feltüntetése mellett, hogy e cikkek szükség esetén mely cégeknél szerezhetők be. A beszerezhetőségről az anyagszámadótest időnként győződjön meg.

16. A **vegyesdandár parancsnokságok** az „I”, „T” és „S” osztályú anyagigényléseket külön-külön összesítik, minden igényléshez e Függelék 3. sz. melléklete szerinti „**Kiszállítási jegyzék**”-et csatolják és az „I” osztályú anyagcikkékről szóló igénylést minden év január, április, július és október hó 5-ig a honvédelmi miniszterhez felterjesztik, a „T” és „S” osztályú anyagcikkékről szóló igénylést pedig ugyancsak fenti határidőre a központi üzemnek megküldik.

Az **összesített anyagigénylés** mintája olyan, mint e Függelék 1. és 2. sz. melléklete.

17. Amennyiben igénylés szüksége nem áll fenn, ezen körülményt a honvédelmi miniszternek, illetve a központi üzemnek be kell jelentenünk. (Üres beadvány.)

* E kéziratárak kellálladéka később kerül szabályozásra.

18. Az „I“ osztályú anyagecikk kiadását (elszállítását) az 5. §. tárgyalja.

A központi üzem a beérkezett igénylések alapján — a kiszállítási jegyzék segítségével — az ártérítés mellett kiszállításra kerülő „T“ és „S“ osztályú cikkekről minden anyagszámadótest részére külön nyugtát és ellen nyugtát szerkeszt és utóbbit aláírva, mindkét okmányt az illető anyagszámadótestnek megküldi.

Az okmányokból a kiszállításra kerülő cikkek és azoknak egyenkénti és összértéke is kivethető legyen.

Az anyagszámadótest a nyugtán feltüntetett összeget 3 napon belül a központi üzem csekkszámlájára átutalja és erről a központi üzemet értesíti.

Az összeg beérkezése után a központi üzem a feladásra már előre elkészített anyagot haladéktalanul kiszállítja.

Az anyagszámadótestek az anyagot szabályszerűen átveszik és a kiszállított anyagról szóló, fentiek szerint nekik megküldött nyugtát a központi üzemnek — aláírva — 3 napon belül visszaküldik.

Amennyiben a központi üzem raktárkészlet hiányában az igényelt cikkek egy részét kisebb mennyiségben, vagy egyáltalán nem tudná kiszállítani, — mely körülmény az anyagszámadótesthez küldött okmányokból kivethető — úgy ezen ki nem szállított cikkeket a legközelebbi ¼ évi igénylésbe újra felvesszük.

A központi üzem szállítási előjegyzéseket nem eszközölhet.

A központi üzem elsősorban csak az F—23. jelzésű szolgálati könyvekben felsorolt anyagokat tárolja, ezért e szolgálati könyvekben fel nem sorolt cikkek és egyéb segéd- és szerkezeti anyagok csak kivételesen és az esetben igényelhetők, ha azoknak az anyagszámadótest által a magáncégeknél való beszerzése különös nehézségekkel jár, vagy pedig beszerzésük a kisebb arányú gazdálkodásban nem látszik célszerűnek.

19. Midőn a ¼ évi anyagkiutalás a központi üzemtől megérkezik, azokat az anyagokat, amelyeket a kézraktárból vagy az „A“ készletből kiadtunk, a beérkezett anyagból pótoljuk. A többi anyagot az igénylőknek adjuk ki.

Az „A“ készletnek ily módon való megújítása igen fontos ténykedés és az anyagszámadótestparancsnok által ellenőrzendő.

Az anyag leltári nyilvántartására és elszámolására nézve az Ut. VIII. Fejezete intézkedik.

A „T“ és „S“ osztályú anyagecikk elszámolására nézve lásd az Ut. 5/c., 71., 160. és 192. pontjában foglaltakat.

E cikkek végleges elszámolása tehát elvileg a G—10. Illetmény szabályzat VI. Fejezet 1. §-a szerinti „Előjegyzés az . . . . . átalányból beszerzett anyagokról“ című előjegyzésben történik.

Ha oly cikkeket igényeltünk, amelyek leltári nyilvántartás alá tartozó cikk számbeli gyarapodását szolgálják, úgy e cikkek végleges elszámolását az Ut. 70., 160., illetve 192. pontja értelmében az anyagleltárban eszközöljük.

Az anyagleltárnak a főcikkek számszerű nyilvántartására szolgáló része — szükség esetén — a honvédelmi miniszter utasítása szerint egészítendő ki.

20. Azoknak az anyagecikknek pótlását, amelyeket honvédelmi miniszteri rendelet alapján nem kell központilag beszerezniük, az anyagszámadótest házilag való előállítás, vagy magáncégeknél történő beszerzés útján eszközli.

Ilyenkor különös gondot kell fordítanunk arra, hogy az előállított cikk (beszerzett anyag) szigorúan a szerkezeti rajznak, illetve az előírt anyagminőségnek feleljen meg, amiért a megrendelő anyagilag felelős. Ha a szabályos cikkek előállítása (anyagok

beszerzése) nem volna kétséget kizáróan lehetséges, úgy azokat inkább a központból szerezzük be.

5. §. Az anyag felvételezése, illetve beszerzése a központi üzem útján.

21. A honvédelmi minisztertől igényelt „I“ osztályú anyagelemek elvileg a központi üzem készletéből kerülnek **kiutalásra**.

22. A kiutaló rendeletet a központi üzem, annak egy másolatát pedig a vegyesdandár parancsnokság útján az anyagszámadótest kapja.

A központi üzemnek szóló kiutaló rendelethez „Kiszállítási jegyzék“ csatoltatik.

A központi üzem e rendelet vétele után a kiutalt anyagelemekről minden anyagszámadótest részére külön-külön nyugtát és ellennyugtát állít ki és — utóbbit aláírva — mindkét okmányt az illető anyagszámadótestnek az anyag elszállításával egyidejűleg megküldi.

Az okmányokon a kiutalást elrendelő honvédelmi miniszteri rendeletre hivatkozni kell.

A központi üzem az anyagot a kiszállítási jegyzékben felsorolt címekre kiszállítja.

Az anyagszámadótest az anyagot szabályszerűen átveszi és a nyugtát — aláírva — a központi üzemnek **3 napon belül visszaküldeni**.

A nyugta vétele után a központi üzem a hiányként előjegyzett okmányt az előjegyzésből törli.

23. Amennyiben az anyag felvételezése felvételező tiszt (altiszt) által történik, úgy a központi üzem az anyagot elszállítás végett a felvételezőnek adja át. Ez esetben az anyagszámadótest a felvételező tisztet (altisztet) bélyegzővel ellátott írásbeli meghatalmazással lássa el. **Az anyagszámadótest által kiadott meghatalmazás nélkül anyag senkinek sem szolgáltatható ki.** (Lásd Ut. 14. §-át.)

24. Az „I“ osztályú anyagelemek kiutalása ugyan álladékváltozást rendszerint nem idéz elő, az anyagot a vonatkozó anyagleltárban mégis keresztül kell vezetni. (Régit kiadásba, kiutaltat bevételbe.)

25. Ha az igényléssel szemben kisebb mennyiségű anyag kerülne kiszállításra, akkor az anyagszámadótest a hiányzó cikket továbbra **negyedévenként addig igényli**, míg a pótlás beérkezik, azonban az újraigénylések alkalmával az **igénylés megjegyzés rovatában feltünteti az igénylés számszerű ismétlését**.

26. Anyagelemeknek a központi üzembe való beszolgáltatásánál az eljárást az Ut. 14. §-a szabályozza.

27. Az „I“ osztályú anyagelemeknek a központi üzemtől való átvételétől számítva 4 héten belül **a hasznavehetetlen „I“ osztályú anyagelemeket** (okmányokkal együtt) az anyagszámadótestek azon anyagszámadótestnek adják át, amely a helyőrség részére az anyag összegyűjtésével és a szállítás lebonyolításával a vegyesdandár parancsnokság (állomásparancsnokság) által meg van bízva.

Az okmányokon a kiszállított cikkekről szóló ellennyugtával szemben fennálló hiányt „megjegyzés“ alakjában indokolni kell. (Lásd 12. és 54. pontot.)

A szállítást eszközlő anyagszámadótest a hasznavehetetlen cikket beszállítja, az okmányokat pedig elküldi a központi üzembe.

A központi üzem a nyugtákat közvetlenül az anyagszámadótestnek küldi vissza

28. Anyagátadásoknál az **okmányok elkészítése** az átadó anyagszámadótest feladata.

29. A szállításra felhasznált kincstári málházó eszközök az átadás-átvételi okmányokba mindenkor felveendők.

Az anyageikkeknek az összes okmányokban való szabályszerű és pontos megnevezésére vonatkozólag a 7. pont határozványait szigorúan be kell tartani.

30. Csak azoknak a hasznavehetetlenné vált „I” osztályú anyageikkeknek kieserése kérhető a honvédelmi minisztertől, amelyeknek a vegyesdandár javítóműhelyében való javítása is tiltva van.

6. §. A vegyesdandár javítóműhelyében eszkozlendő előállítások és magáncégeknél való beszerzések.

31. Mindazokat az anyageikket, melyeket az anyagszámadótest a vegyesdandár javítóműhelyében az előírásoknak teljesen megfelelően előállítani, vagy javítani tud, utóbbinál pótolja, illetve javíttatja. Kivételt képeznek azok a cikkek, amelyek a fennálló szabályok szerint csak a központi üzemben javítandók.

32. A vegyesdandár javítóműhelyében végzett előállítások és javítások (még az „I” osztályú anyag javítása is) minden esetben az anyagszámadótest átalányát terhelik. (Lásd 4. §-t.)

33. A magáncégeknél történő beszerzéseknél a „Közszállítási szabályzat” mértékadó.

A kézi bevéásárlások lebonyolítására vonatkozó határozványokat a G—10. Illetmény-szabályzat VI. fejezete tartalmazza.

34. A cégek által szabályszerűen kiállított, pénzfelvételt is igazoló s a törvényes illetékekkel ellátott számlát az anyagszámadótest a G—10. Illetmény-szabályzat VI. fejezetéhez tartozó I. sz. függelék szerint kezeli.

35. Az anyagbeszerzés e módjánál szigorúan kell ügyelni arra, hogy az előállított vagy beszállított cikkek pontosan a szerkezeti rajzoknak megfelelően, mintaszerűen és jó minőségben legyenek elkészítve (20. pont). Kétes esetekben az anyagszámadótest jogosult anyagpróbákat a központi üzemnek véleményezés végett beküldeni.

7. §. Eljárás az anyagecikkek átvétele vagy elszállítása alkalmával.

36. Anyagecikkek átvétele, illetve elszállítása alkalmával követendő eljárásra az Ut. 14. §-a és az Ut.-hoz tartozó 3. sz. melléklet tartalmaz határozványokat.

37. Minden „T” és „S” osztályú anyag igénylésekor a 16. pontban meghatározott időben az igényelt anyag elcsomagolásához szükséges edényeket, tartályokat stb. is mindig küldjük be az érintett intézetnek.

Az anyagszámadótestek mindenkor értesítik az érdekelt intézetet, hogy az anyag elcsomagolásához milyen (hány darab) edényt, tartályt stb. küldöttek be, ezeknek elküldésére vonatkozó adatok feltüntetésével (feladás ideje, postán, vasúton, fuvarlevél száma stb.).

Az üres tartályok, edények stb. szállítmányát (csomagját) lássuk el csomagolási jeggyel is.

38. Katonai feladó által eszkozölt anyagküldeményekkel beérkező málházó eszközöket anyagküldeményekkel, vagy üresen a kiszállítást eszkozöltö intézetnek — okmányváltás ellenében — vissza kell küldeni.

Ezekre a csomagolóeszközökre kellő gondot fordítsunk, mert beszerzésük tetemes költséget emészt fel.

IV. FEJEZET.

Javítások.

8. §. Megrongált anyag helyreállítása.

39. Az anyagszamadótestnél a használat folytán vagy más módon megrongált, valamint az anyagszemlék alkalmával javítást igénylőnek talált anyagot a lehetőséghez képest **azonnal javításba vesszük.**

Az F—20. útmutatások és az F—17., illetve F—26. jelzésű szolgálati könyv* részletes határozványokat tartalmaz arra nézve, hogy mely helyreállítási munkákat hol kell végeztetni.

Egyébként lásd az Ut. 69. pontját is.

40. A csapatnál a helyreállítási munkálatokat a csapatok fegyvermesterei (fegyvermester jelöltjei) az előírt szerszámokkal végzik, a fegyvertiszt (tüzér szertári tisztviselő) felügyelete mellett.

Fegyvermesterrel nem rendelkező alakulatokat a vegyesdandár parancsnokságok más csapatokhoz utalják.

41. Minden, a csapat által el nem végezhető helyreállítás végrehajtását az anyagszamadótestek e Függelék 4. sz. melléklete szerinti „**Javítási igénylés**”-sel minden év január, április, július és október hó 15-ig — csapattestenként gyűjtve — a vegyesdandár javítóműhelyétől, illetve a központi üzemtől igénylik.

Sürgős esetekben és ha a kiképzés azt megköveteli, az igénylés **bármikor heterjeszthető.**

Az igényléseket tehát külön a vegyesdandár javítóműhelyében és külön a központi üzemben végzendő helyreállításokról és mindig 2 példányban kell szerkeszteni (1 példány az anyagszamadótestnél marad).

42. A vegyesdandár javítóműhelye, illetve a központi üzem átirattal (esetleg távbeszélőn) értesíti a csapattesteket (anyagszamadótesteket), hogy a javítandó anyagot milyen sorrendben és mikorra kell javítás végett beszállítani.

Ezek alapján a csapattest (anyagszamadótest) intézkedik a beszállítás végrehajtására.

A javításra kerülő géppuskák és golyószórók mindig tartalékalkatrészeikkel együtt küldendők be.

43. Az anyag elszállítására nézve lásd az Ut. 14. §-át.

44. A javítási igénylésekben felsorolt cikkek kijavításuk után az igénylésben feltüntetett anyagszamadótestnek visszaküldendők.

Okmányváltás stb. a 4. és 5. §-ban előírt módozatokhoz hasonlóan.

45. Sürgetések elkerülése végett, minden intézet a **hozzá javítás végett beküldött anyag megérkezését és a kijavítás várható időpontját** az érdekeltekkel közli és a javítás megtörténte után azokat a tényleges kiszállításról értesíti.

* Az F—20. és az F—26. jelz. szolgálati könyv új kiadásáig egyrészt a régi könyveket értelemszerűen alkalmazzuk, másrészt a fennálló rendeletek szerint járunk el.

46. A javítási költségek — ha a javítás nem „I“ osztályú anyagcikkeken történt — az átalányt terhelik. (Lásd 6. és 12. pontot.) „I“ osztályú anyagcikkeknél a vegyesdandár javítóműhelyében eszközölt javítását azonban szintén az átalányból kell fedezni. (32. pont.)

47. Hogy milyen anyagot és milyen mérvben szabad polgári műhelyekben javíttatni, azt a honvédelmi miniszter rendeletileg állapítja meg.

V. FEJEZET.

A beszerzés, karbantartás és felújításra szolgáló átalány.

9. §. Az átalánygazdálkodás.

48. Az átalánygazdálkodás fogalmát a G—10. Illetményszabályzat VI. fejezet 1. §-a határozza meg.

Ehhez a gazdálkodáshoz a G—10. VI. fejezet szerint rendszeresített **fegyver-átalány** szolgál.

Ez az átalány a honvédelmi miniszter által az anyag tényleges állapotának megfelelően, annak bizonyos esetekben való kisebb, vagy nagyobb elhasználásához képest csökkenthető, vagy felemelhető.

Az átalány rendeltetése, kiszabata, felvételi módja, kezelése és elszámolása, rendelkezési joga, továbbá igénylése és kiutalása a G—10. VI. fejezet, illetve az ahhoz tartozó I. és II. sz. függelék határozvényaiból vehető ki.

49. Az átalány az egyes anyagcikkeknél elhasználódásához mérten úgy van megállapítva, hogy az egyes cikkeknek a rendes használat mellett beálló hadihasználatra való alkalmatlansága időpontjáig, az új cikk a felvett átalányrészletekből beszerezhető lesz. Okszerű gazdálkodás, az anyag megfelelő kimérése és kellő gondozása által, az egyes cikkek használati időtartama az átlagos használati időn túl is meghosszabbítható.

Az átalány terhére pótlandó és karbantartandó anyagot állandóan a kellálladék szerinti mennyiségben és teljes hadihasználható állapotban kell tartani. (Lásd 5. pontot.)

Hadihasználatra alkalmatlanná vált anyagot el kell távolítani és hadihasználatra alkalmas anyaggal pótolni.

50. Az átalány kiszabásának módja, valamint az anyagelhasználódásnak időhöz kötöttsége az anyagszámadótestet évekre előregondoló tervszerű anyagpótló munkára készíti.

A szükséges tervszerűség mellett az okszerű gazdálkodásnak alapelve, hogy az átalányból pótlandó anyagcikkeket a használhatóság végső határáig tartjuk fenn.

Különben lásd az Ut. 91. pontjában foglaltakat.

Az „I“ osztályú anyag pótlására és helyreállítására az átalány nem szolgál; a kivételt a 32. pont mutatja.

51. Rendes körülmények között az átalánynál a folyó kiadások fedezése után maradvány fog mutatkozni, amelyet állandóan legalább is oly összegben tartunk fenn, hogy abból a szükség esetére biztosítandó segéd- és szerkezeti („S“ osztályú) anyagokat azonnal beszerezhesük. (15. pont.)

52. Ha a honvédelmi miniszter az anyagszámadótesttől nagyobb mennyiségű anyagot szállíttat el, úgy annak szállítási költségéről külön gondoskodik.

VI. FEJEZET.

Kártérítések.**10. §. Eljárás megsérült, elveszett vagy eltulajdonított cikkekkel.**

53. Károk esetén követendő eljárásra — a „T“ és „S“ osztályú anyagokra nézve — a G—36. jelzésű utasítás határozványai mérvadók.

Ugyanezek érvényesek az „I“ osztályú anyagokra is, azonban az alábbi különleges határozványok figyelembevételével.

54. Különleges határozványok az „I“ osztályú anyagra: *L. 1178/Jan. 26. 0. 136-5=400/6-470*

a) Kisebb károknál, melyek keletkezéseért senkit felelősség nem terhel és a kárérték a 100 pengőt nem haladja túl, a G—36. jelzésű utasítás 11. §-ának 3. bekezdésében foglaltak alapján e Függelék 5. sz. melléklete szerinti „Tényálladáki jegyzőkönyv“ felvétele elegendő.

E tényálladáki jegyzőkönyveket az anyagszámadótestek negyedévenként, éspedig október, január, április és július 15-ig, e Függelék 6. sz. melléklete szerinti, 2 példányban szerkesztendő „Kimutatás“-sal a vegyesdandár parancsnoksághoz terjesztik fel.

A vegyesdandár parancsnokságok a negyedévenként hozzájuk beérkezett iratok alapján határoznak afelett, hogy a kárt tényleg a kinstár viselje-e, vagy pedig a kártérítési eljárás megindíttassék a határozatról — fentemlített kimutatás másodpéldányán — az anyagszámadótesteket értesítik.

b) Az a) pont alá nem tartozó károkat (100 pengőn felüli, továbbá ha a kár okozásáért valakit felelősség terhel) azok felfedezése után azonnal kell végleges elintézés alá vonni. (G—36. jelzésű utasítás.)

c) Az anyagszámadótestek a pótlandó vagy javítandó anyagot a kár felfedezését követő legközelebbi anyagigénylésbe, illetve javítási igénylésbe veszik fel. Az igénylésbe (kivéve azokat a javításokat, melyek a vegyesdandár javítóműhelyében eszközöltetnek) a kárösszeg megtérítése iránt tett intézkedés lényegét — a vonatkozó rendelet (saját ügyszerűsítés) számára való hivatkozás mellett — röviden be kell vezetni.

Ezek szerint a káresetek folytán előálló pótlások, illetve javítások igénylése és foganatosítása a káresetek végleges lebonyolításától függetlenül történik.

VII. FEJEZET.

Egyéb határozványok.**11 §. A fegyvertiszt kötelessége és felelőssége.**

55. A fegyvertiszt kötelességét és felelősségét az F—20. jelzésű szolgálati könyv tárgyalja.

Ott, ahol tüzér szertári tisztviselő van rendszeresítve, az fegyverszak tekintetében a csapat lő- és fegyver-törzstisztnak (hasonállásúnak) van alárendelve és egyúttal annak műszaki tanácsadója.

Ott, ahol tüzér szertári tisztviselő nincsen, annak teendőit a fegyvertiszt végzi.

12. §. A tüzér szertári tisztviselők kötelessége és felelőssége.

56. A tüzér szertári tisztviselő fegyverszak tekintetében a csapat lö- és fegyvertörzstisztnak (hasonállásúnak) van alárendelve, egyúttal annak műszaki tanácsadója és a csapattestparancsnok műszaki szakelőadója. Szakkiképzése folytán hivatott a csapatok fegyverzetén a javításokat a rendelkezésre álló fegyvermesterekkel eszközölni. Szolgálatát a csapattesten belül a csapattestparancsnok szabályozza.

57. A tüzér szertári tisztviselőnek különös gondot kell fordítania arra, hogy a csapat fegyverzete **állandóan harekész állapotban** legyen. **Éles lövészet előtt a fegyverzetet átvizsgálja**, az optikai eszközöket ellenőrzi, ha szükséges: szabályozza.

58. Minden hareszerű **éles lövészetnél feltétlenül jelen kell lennie.**

A fegyvermestereket szakszerűen oktatja és munkájukat szakszerűség szempontjából ellenőrzi. A munkálatok szakszerű és előírással elvégzéséért felelős.

A tüzér szertári tisztviselők a szereléseknél a balesetek, tűzveszély és robbanások elkerülésére fennálló utasítások szigorú betartásáért felelősek.

Tüzér szertári tisztviselő hiányában ennek kötelmei a fegyvermesterre (fegyvermesterjelöltre) hármlanak.

13. §. A fegyvermesterek (fegyvermesterjelöltek) kötelessége.

59. A fegyvermester (fegyvermesterjelölt) műszaki szempontból a csapattest tüzér szertári tisztviselőjéhez (fegyvertiszt) van utalva.

A fegyvermesterek (fegyvermesterjelöltek) kötelessége a számadótestnél elvégzendő kisebb javítási munkálatok önálló végrehajtása.

Segédkeznek az anyag időszaki műszaki megvizsgálásánál, annak szerkezetét behatóan megvizsgálják és esetleges javításra, vagy kicserélésre javaslatot tesznek.

A kapott szakkiképzés folytán ők is felelősek azért, hogy az anyagszámadótest fegyverzete mindenkor hareképes állapotban legyen.

A tüzér szertári tisztviselő távollétében annak helyettesítésével megbízhatók.

Egyébként lásd az F—20. jelzésű szolgálati könyvet.

VIII. FEJEZET.

Az anyaggazdálkodásban javaslattételre hivatott külön szervek.

14. §. A fegyverzeti anyaggazdasági bizottság szervezete és tanácskozása.

60. A fegyverzettel való gazdálkodással kapcsolatos javaslatok megtételére — az Ut. 29. §-a szerinti terjedelemben — minden vegyesdandárnál a fegyverzeti anyaggazdasági bizottság hivatott.

E bizottság elnevezése:

„M. kir. . . . honvéd vegyesdandár fegyverzeti anyaggazdasági bizottság.“

61. Az anyaggazdasági bizottság szervezete:

a) Elnök: a vegyesdandár gyalogsági parancsnoka. (Az 1. vegyesdandárnál az 1. gyalogsági parancsnok.)

b) Tagok: a vegyesdandár anyagi alosztályának vezetője, az elnök által kijelölt egy-egy (lehetőleg helybeli) gyalogsági anyagszámadótestparancsnok és alosztályparancsnok, továbbá az elnök állomáshelyén levő csapatoktól egy-egy lovas és tüzérségi anyagszámadótestparancsnok és alosztályparancsnok. Utóbbiakat az elnök javaslata alapján a vegyesdandár parancsnokság jelöli ki.

A vegyesdandár parancsnokság és az elnök által kijelölt tagok megbízatása elvileg 2 évre szól.

c) Előadó: a vegyesdandár parancsnokság anyagi alosztályába beosztott fegyver és lőszerügyi tiszt.

62. Az elnök, a tagok és az előadó helyettesítésére a szervezetszerű helyettesek hivatottak.

63. Az Ut. 239. pontjában felsorolt ügyeket az anyaggazdasági bizottságnak tanácskozás útján kell letárgyalni és annak alapján javaslatot tenni.

Ehhez a tanácskozáshoz az elnök csak az érdekelt tagokat hívja meg.

Költségkímélés szempontjából az elnök az anyaggazdasági bizottság tanácskozásait lehetőleg oly időpontokra határozza meg, amikor az esetleg külállomáson levő tag stb. amúgyis az anyaggazdasági bizottság elnökének székhelyére jön.

Ezekhez a tanácskozásokhoz az előadó a tanácskozás anyagát előkészíti s köteles a bizottsággal a vonatkozó felsőbb intézkedéseket (rendeleteket) is ismertetni.

A tanácskozásokról állandó (bekötött) és tárgymutatóval ellátott „Jegyzőkönyv“-et vezetünk, amelyben a tanácskozás tárgya és eredménye kifejezésre jut. A jegyzőkönyvet az előadó vezeti s a tanácskozás befejezte után az elnök, a jelenlevő tagok és az előadó aláírják.

Egyébként a bizottság összes tagjainak jogában áll a jegyzőkönyvekbe bármikor betekinteni.

64. A tanácskozás tárgyában — a tagok véleményének meghallgatása és mérlegelése után — az elnök dönt.

1. sz. melléklet

az 1. sz. Függelék 4. §-ához.

Az anyagszámadótest fejbélyegzője.

.....szám.

„I“ osztályu anyagigénylés

az 19..... év ..... negyedre.

Mennyiség	Csoport (egységfel- szerelés) rovat- és sorszama	Nevezetesen	A kárösszeg megtérítése iránt tett intézkedés lényege. — Rende- let (ügyirat) száma	Megjegyzés

Kelt ..... 19..... évi ..... hó ..... n.

.....
anyagszámadótest pk.

A

.....
anyagszámadó.m. kir. ....
.....

Az anyagszámadótest fejbélyegzője.

2. sz. melléklet

az I. sz. Függelék 4. §-ához.

..... szám.

„T“ („S“) osztályú anyagigénylés
 az 19..... év .....negyedre.

Mennyiség	Csoport (egységfelszerelés) rovat-és sorszama	Nevezetesen	Kiszállításra kerül*)	Egységár *)		Összesen *)		Megjegyzés
				P	f	P	f	
Összesen :								

Kelt ..... 19..... évi ..... hó ..... n.

.....
anyagszámadótest pk......
anyagszámadó.

A

m. kir. ....

*) A központi üzem tölti ki, saját használatra.

Kiszállítási jegyzék

**a.....negyedre igényelt.....osztályú
anyagcikkekről.**

4. sz. melléklet
az I. sz. Függelék 8. §-ához.

Az anyagszámadótest fejbélyegzője.

..... szám.

Javítási igénylés

az alábbi, a ² V. u. zly. sz. sz. fejezetmesteri műhelyben
üzemben) végrehajtandó helyreállítási munkákról.

Állomáshely	A javítást igénylő cikkek			A sértülés, hasznavehetet- lenség közelebbi megjelölése és oka	A kárösszeg megtérítése iránt tett intéz- kedés lényege. — Rendelet (ügyirat)száma*)	Megjegyzés
	mennyisége	esóport (egységfel- szerelés) rovat- és sorszáma	megnevezése			

Kelt ..... 19... évi ..... hó ..... n.

.....
anyagszámadótest pk.

A

.....
anyagszámadó.

m. kir. ....

*) Csak a központi üzemben helyreállítandó «I» osztályu anyageikkeknel kell kitölteni.

Tényálladáski jegyzőkönyv.

*L. 1178/du - ab. o. 936 -
 S- 400/6 - 930.*

Felvéetett ..... 19 ..... évi ..... hó ..... n a ..... gyártású
 számú ..... megrongálódása tárgyában.

N. N. tüzér az igazság megmondására történt figyelmeztetés után előadja .....

....., minek következtében .....

.....eltörött. Az esetet .....-nak azonnal jelentettem.

N. N. tüzér.

Az esetről jelen volt szakaszparancsnok szerint nevezett tüzért mulasztás nem terheli.

N. N. szds.
 útegparancsnok.

N. N. főhadnagy.

Vélemény.

Az ..... következtében

hasznavehetetlen, újjal pótlendő. A rongáltság az előadottak szerint állhatott elő.

.....
 tüzér szertári tisztviselő
 (fegyvertiszt)

.....
 ml. tiszthelyettes.
 (fegyvermester)

Az anyagszámadótest fejbélyegzője.

6. sz. melléklet

az I. sz. Függelék 10. §-ához.

.....sz.

Kimutatás

a m. kir. .... honvéd zászlóaljnál 19... év... negyedben megrongálódott 100 pengő értéken aluli fegyverzetéről.

N é v	Az anyageikk		A vegyesdandár parancsnokság határozata*)	Megjegyzés	Melléklet száma
	megnevezése, csoport (egység felszerelés) rovat- és sorszáma	hiányossága			
1	2	3	4	5	6
N. N. gyalogos					
N. N. szakaszvezető					
stb.					

Kelt ..... 19... évi ..... hó ..... n.

.....
anyagszámadótest pk.

A

m. kir. ....

*) A vegyesdandár parancsnokság tölti ki.

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84715428

